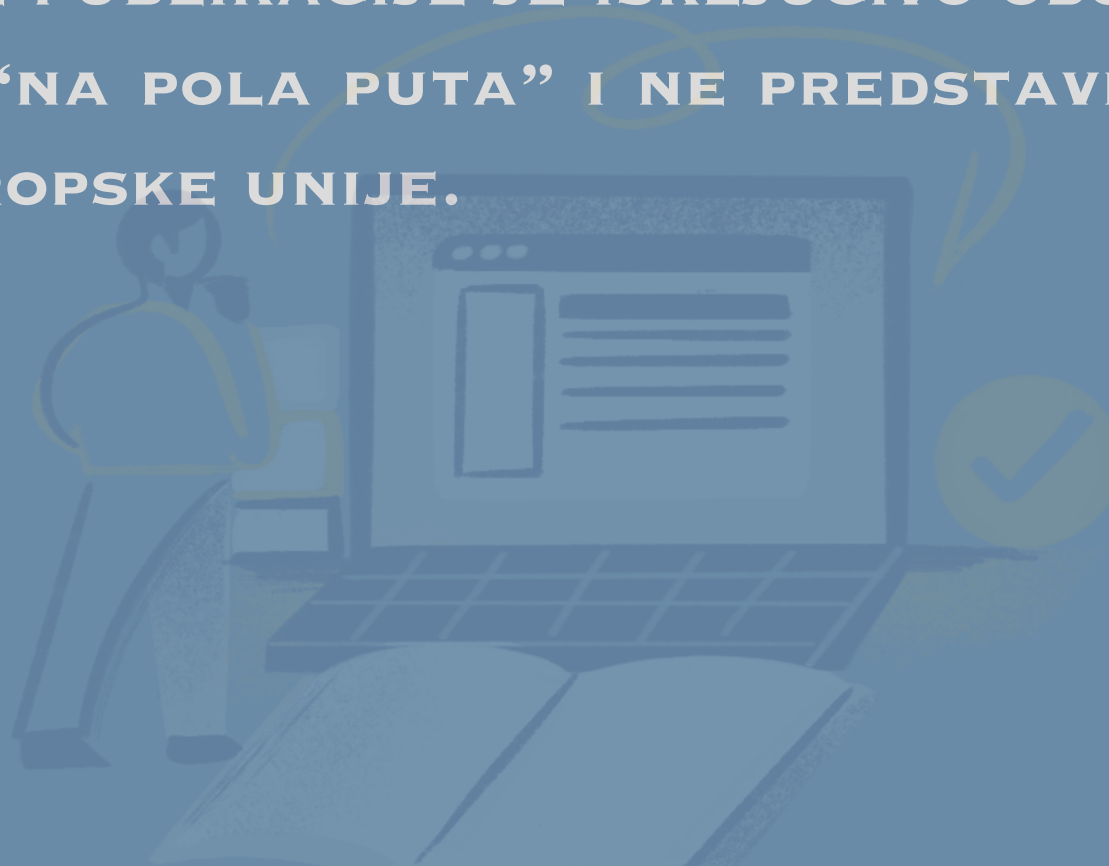

**OVA BROŠURA JE PRIPREMLJENA UZ FINANSIJSKU
POMOĆ EVROPSKE UNIJE, U OKVIRU PROJEKTA "IRIS
MREŽA – JAČANJE KAPACITETA I POLITIKA
ANGAŽOVANJA PRUŽALACA USLUGA U ZAJEDNICI".**

**SADRŽAJ OVE PUBLIKACIJE JE ISKLJUČIVO ODGOVORNOST
UDRUŽENJA “NA POLA PUTA” I NE PREDSTAVLJA NUŽNO
STAVOVE EVROPSKE UNIJE.**

2024.

Funded by
the European Union

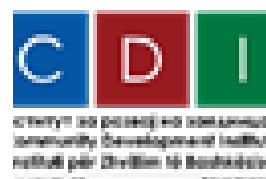

Funded by
the European Union

DIGITALNA PISMENOST ZA POČETNIKE

Genda për Jetën të Pavarur

IZDAVAČ

UDRUŽENJE “NA POLA PUTA”

VUKA KARADŽIĆA 2B

PANČEVO

TELEFON 013/341-726

CONTACT@NAPOLAPUTA.ORG

WWW.NAPOLAPUTA.ORG

BROŠURU PRIPREMILA

MAGDALENA SABO

UREDNIK

ALEKSANDRA JANIĆ

DIZAJN

MAGDALENA SABO

ŠTAMPA I PRIPREMA ZA ŠTAMPU

ŠTAMPARIJA GIT GROUP, PANČEVO

TIRAŽ

300 KOMADA

ZAHVALJUJEMO SE MLADIMA SA INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA-ČLANOVIMA UDRUŽENJA “NA POLA PUTA”, KAO I GERONTOLOŠKOM CENTRU PANČEVO I NJIHOVIM KORISNICIMA NA ZNAČAJNOM DOPRINOSU PRI IZRADI SARŽAJA OVE BROŠURE.

PRIRUČNIK JE NAPISAN DELOM U FORMATU LAKOM ZA ČITANJE I DELOM KROZ ILUSTRACIJE, TE JE PRILAGOĐEN OSOBAMA SA INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA I STARIJIM OSOBAMA. ILUSTRACIJE SU PREUZETE SA GOOGLE PHOTOS I CANVA.COM

PREDGOVOR

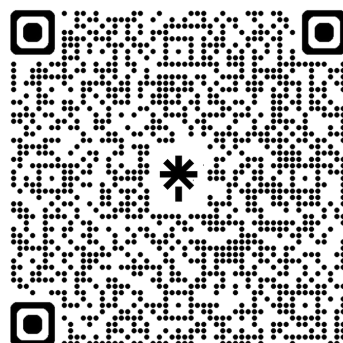
BROŠURA **DIGITALNA PISMENOST ZA POČETNIKE** JE NASTALA U OKVIRU PROJEKTA “E INKLUZIJA-OSVAJANJE DIGITALNOG SVETA” (E-INCLUSION: CONQUESTED OF THE DIGITAL WORD) KOJI JE DEO REGIONALNOG PROJEKTA „**STRENGTHENING CAPACITIES AND POLICY ENGAGEMENT OF COMMUNITY SERVICE PROVIDERS**”, FINANSIRAN OD STRANE EVROPSKE UNIJE, A IMPLEMENTIRA GA INITIATIVE FOR DEVELOPMENT AND COOPERATION (IDC) U PARTNERSTVU SA ARBEITER SAMARITER BUND SRBIJA, ALFA CENTAR IZ CRNE GORE, LIR CD IZ BOSNE I HERCEGOVINE, COMMUNITY DEVELOPMENT INSTITUTE IZ MAKEDONIJE, CENTRE FOR LABOUR RIGHTS IZ ALBANIJE I CENTER FOR INDEPENDENT LIVING SA KOSOVA*.

OVA BRUŠURA JE NASTALA KAO ODGOVOR NA POTREBU DA SE PRUŽI PODRŠKA OSOBAMA SA INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA I STARIJIM LICIMA ZA UNAPREĐENJE DIGITALNE PISMENOSTI I KORIŠĆENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA RADI POBOLJŠANJA NJIHOVOG KVALITETA ŽIVOTA, SOCIJALNE UKLJUČENOSTI I PRISTUPA RELEVANTNIM INFORMACIJAMA I USLUGAMA.

U TOKU REALIZACIJE PROJEKTA U 2024. GOD.

- REALIZOVANO 46 RADIONICA
- KUPLJENA JE TEHNIČKA OPREMA ZA REALIZACIJU RADIONICA (LAPTOP, PROJEKTOR SA PRATEĆOM OPREMOM),
- SNIMLJENO JE 5 EDUKATIVNIH VIDEA: BEZBEDNO KORIŠĆENJE INTERNETA, KAKO KORISTITI FB, ONLINE PLAĆANJE I KORIŠĆENJE ATM, E-UPRAVA I PAMETNI TV.

VIDEE MOŽETE POGLEDATI TAKO ŠTO ĆETE SKENIRATI QR KOD:

- NAŠA PREDSTAVNICA JE U OKVIRU BALKANSKOG KARAVANA PROMOVISALA AKTIVNOSTI PROJEKTA U 5 ZEMALJA BALKANA.
- ODRŽAN JE SASTANAK SA ZNAČAJNIM INSTITUCIJAMA NA TEMU DIGITALNE PISMENOSTI,
- GRAĐANI SA OVOM ZNAČAJNOM TEMOM UPOZNATI SU KROZ PODELU ŠTAMPANIH PRIMERAKA BROŠURE.

KRETANJE KROZ MENI

NA POČETNOM EKRANU SE NALAZE APLIKACIJE KOJE SE NAJČEŠĆE KORISTE: POZIVI, PORUKE, KONTAKTI...

POVUCITE PRSTOM NAGORE SA DONJE IVICE EKRANA ILI PRITISNITE DUGME MENI, AKO POSTOJI, KAKO BISTE VIDELI SVE APLIKACIJE. IKONICA ZA MENI:

NAKON TOGA ĆE SE IZLISTATI SVE APLIKACIJE, KAO NPR. PODEŠAVANJA.

KAKO UPISATI KONTAKTE U TELEFON?

KAKO BISTE NAPRAVILI NOVI KONTAKT, POTREBNO JE DA KLIKNETE NA IKONU SLUŠALICE.

OTVORIĆE VAM SE TASTATURA SA BROJEVIMA GDE JE POTREBNO DA UPIŠETE ŽELJENI BROJ TELEFONA.

NAKON TOGA, U DESNOM GORNJEM UGLU KLIKRITE NA ZNAK PLUS (+) A ZATIM OPCIJU NAPRAVI NOVI KONTAKT.

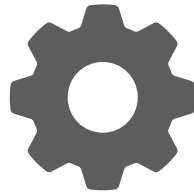
UPIŠITE IME I KLIKRITE NA OPCIJU SAČUVAJ.

NOVI KONTAKT BIĆE SMEŠTEN NA LISTU KONTAKATA POREĐANIH PO ABECEDNOM REDU, DO KOJE MOŽETE DOĆI PRETRAŽIVANJEM LISTE.

KAKO PODESITI ZVUK I VIBRACIJU?

ODABERITE IKONICU ZA PODEŠAVANJE U VAŠEM MENIJU

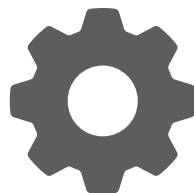

ZATIM ODABERITE OPCIJU ZVUK I VIBRACIJA
TU MOŽETE MENJATI:

- MELODIJU ZVONA
- ZVUK OBAVEŠTANJA (PORUKA)
- ZVUK SISTEMA (TASTATURE)
- JAČINA ZVONA

KAKO PODESITI JEZIK, SAT I ALARM?

ODABERITE IKONICU ZA PODEŠAVANJE

ZATIM ODABERITE OPCIJU OPŠTE UPRAVLJANJE TU MOŽETE
ODABRATI SLEDEĆE OPCIJE:

- JEZIK

KLIKOM NA OPCIJU JEZIK, ODABERITE JEZIK NA KOJEM ĆE VAM BITI
TELEFON, ZATIM PRITISNITE SACUVAJ (**SAVE**).

- DATUM I VREME

KLIKOM NA OVOJ OPCIJI UKUCAJTE DATUM I VREME I
SACUVAJTE.

- ALARM

ALARM MOŽETE PODESITI TAKO ŠTO ĆETE KLIKнути NA SAT
KOJI SE NALAZI NA VAŠEM POČETNOM EKRANU. PORED
ALARMA, UPISITE VREME KADA ZELITE DA VAM ALARM ZVONI
I PRITISNITE SAČUVAJ (SAVE).

MOŽETE PRONAĆI I TAJMER I ŠTOPERICU.

KAKO KORISTITI E-MAIL?

OTVORITE APLIKACIJU E-MAIL KLIKOM NA IKONU

(ILI PUTEM INTERNET PRETRAŽIVAČA, IDITE NA SAJT SVOG E-MAIL PROVAJDERA, NPR. [WWW.GMAIL.COM](http://www.gmail.com)).

PRIJAVITE SE UNOSOM SVOJE E-MAIL ADRESE I LOZINKE.

KLIKNITE NA DUGME **NAPIŠI** ILI **COMPOSE** U GORNJEM LEVOM UGLU I POPUNITE POLJA:

PRIMALAC: UNESITE E-MAIL ADRESU OSOBE KOJOJ ŠALJETE PORUKU (NPR. PRIMER@GMAIL.COM).

NASLOV: KRATKO NAPIŠITE O ČEMU SE RADI U TEKSTU VAŠEG PISMA, KORISTITE OD 1 DO 4 REČI (NPR. „MOLBA”)

TELO PORUKE: UNESITE SADRŽAJ PORUKE. (POŠTOVANI, OBRAĆAM VAM SE SA MOLBOM DA...) KLIKNITE NA **POŠALJI** ILI **SEND:**

KAKO DODATI SLIKU ILI FAJL U E-MAIL?

KADA PIŠETE NOVI MAIL, POTRAŽITE OPCIJU PRILOŽI ILI ATTACH (IKONICA SPAJALICE)

IZABERITE SLIKU ILI FAJL SA SVOG TELEFONA ILI RAČUNARA.

KADA SE FAJL UČITA, BIĆE PRIKAZAN KAO DODATAK UZ PORUKU.

NASTAVITE KAO KOD SLANJA MAILA.

KAKO PROVERITI E-MAIL?

OTVORITE APLIKACIJU GMAIL ILI YAHOO,
NA POČETNOM EKRANU APLIKACIJE VIDEĆETE LISTU SA
PRIMLJENIM PORUKAMA (INBOX),
KLIKNITE NA MAIL KAKO BISTE GA OTVORILI I PROČITALI.
UKOLIKO MAIL SADRŽI FOTOGRAFIJE ILI NEKI DOKUMENT,
KLIKOM NA NJEGA GA MOŽETE OTVORITI.

UKOLIKO ŽELITE DA SAČUVATE TAJ SADRŽAJ, POTREBNO JE
DA KLIKNETE NA IKONICU SA STRELICOM NADOLE:

SADRŽAJ KOJI SKINETE SA E-MAILA OBIČNO SE NALAZI U
FOLDERU PREUZIMANJA ILI DOWNLOADS NA VAŠEM
UREĐAJU. MOŽETE GA PRONAĆI KADA OTVORITE MENI SA
APLIKACIJAMA.

KAKO OBRISATI E-MAIL?

OTVORITE APLIKACIJU EMAIL ILI GMAIL.
KLIKNITE NA MEJL KOJI ŽELITE DA OBRIŠETE.
NAKON ŠTO VAM SE MEJL OTVORI, PRONAĐITE IKONU
KANTE KAKO BISTE GA OBRISALI

MOŽETE OBRISATI MEJL I TAKO ŠTO ĆETE KLIKNUTI NA TRI
TAČKE KOJE SE NALAZE U DESNOM GORNJEM UGLU,
ZATIM ODABERITE OPCIJU **DELETE** ILI **OBRIŠI**

ŠTA JE GOOGLE?

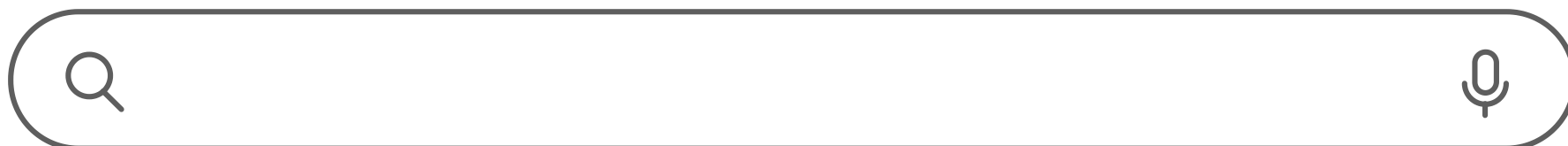
GOOGLE JE INTERNET PRETRAŽIVAČ KOJI POMAŽE DA BRZO PRONAĐETE INFORMACIJE, SLIKE, VIDEO ZAPISE, MAPE I JOŠ MNOGO TOGA.

SVE ŠTO TREBA DA URADITE JESTE DA UNESETE PITANJE ILI KLJUČNE REČI, A GOOGLE ĆE PRONAĆI ODGOVORE.

OTVORITE GOOGLE CHROME, MOZZILA ILI BILO KOJI INTERNET PRETRAŽIVAČ.

OTKUCAJTE ŠTA ŽELITE DA PRONAĐETE I PRITISNITE ENTER

NAKON TOGA ĆE VAM GOOGL PRIKAZATI LISTU REZULTATA.

KLIKNITE NA BILO KOJI LINK KAKO BISTE PROČITALI DODATNE INFORMACIJE.

SAVETI:

KORISTITE KONKRETNE REČI, NE MORATE PISATI CELE REČENICE

ŠTA SVE MOŽETE PRETRAŽIVATI?

- **RAZLIČITE INFORMACIJA**

PITANJA POPUT: „KOJI JE GLAVNI GRAD FRANCUSKE?“ ILI „ŠTA ZNAČI REČ INKLUZIJA?“

- **RECEPTI**

TRAŽENJE RECEPATA, NPR. „JEDNOSTAVNI KOLAČI BEZ PEČENJA“

- **VREMENSKA PROGNOZA**

MOŽETE PROVERITI VREME U BILO KOM GRADU NA SVETU

- **LOKACIJE I MAPE**

MOŽETE POGLEDATI GDE SE NALAZI NEKI OBJEKAT ILI KAKO DA DOĐETE DO NJEGA

- **SLIKE I VIDEO ZAPISI**

MOŽETE VIDETI KAKO NEKO ILI NEŠTO IZGLEDA (NPR. NEKA GLUMICA ILI VRSTA BILJKE)

- **RADNO VREME**

PROVERI RADNO VREME MUZEJA, INSTITUCIJA ILI RESTORANA

- **PREVODILAC**

MOŽETE PREVODITI REČI I REČENICE SA SRPSKOG NA BILO KOJI JEZIK ILI OBRNUTO

OPASNOSTI NA INTERNETU

INTERNET MOŽE BITI VRLO KORISTAN, ALI NOSI I ODREĐENE RIZIKE.

NEKE OD NAJČEŠĆIH OPASNOSTI UKLJUČUJU:

- KRAĐU LIČNIH PODATAKA
- VIRUSE
- PREVARE PUTEM LAŽNIH REKLAMA

POSEBNO SU OPASNI ISKAČUĆI PROZORI I REKLAME KOJE SU ČESTO ŠARENE, PUNE UPEČATLJIVIH SLIKA I VELIKIH NASLOVA KOJI PRIVLAČE PAŽNJU.

NJIHOV CILJ JE DA VAS PRIVUKU I „NAMAME“ DA KLIKNETE, OBEĆAVAJUĆI NAGRADE, POPUSTE ILI UPOZORENJA O VIRUSIMA. MEĐUTIM, UPRAVO TAKVE REKLAME NAJČEŠĆE VODE KA PREVARAMA ILI ZLONAMERNIM SAJTOVIMA. ZATO JE VAŽNO DA IH IGNORIŠETE I ZATVORITE BEZ KLIKTANJA NA BILO ŠTA UNUTAR NAPISANOG SADRŽAJA. DA BISTE ZATVORILI SADRŽAJ KLIKRITE NA IKS (X) KOJI UGLAVNOM NALAZI U GORNJEM DESNOM/LEVOM UGLU.

INTERNET JE SJAJAN I KORISTAN ALAT KOJI MOŽE OLAKŠATI SVAKODNEVNI ŽIVOT, A UZ MALO PAŽNJE I OPREZA NEMA RAZLOGA ZA BRIGU – SAMO GA KORISTITE PAMETNO!

KAKO OSTATI BEZBEDAN?

PRIDRŽAVAJTE SE SLEDEĆIH SAVETA KAKO BISTE IZBEGLI OPASNOSTI NA INTERNETU:

- **IZBEGAVAJTE KLIKTANJE NA ISKAČUĆE PROZORE** – AKO SE POJAVI PORUKA O „DOBITKU NAGRADE“ ZATVORITE JE KLIKOM NA X.
- **NE UNOSITE LIČNE PODATKE NA NEPOZNATE SAJTOVE** – PROVERITE DA LI SAJT IMA OZNAKU HTTPS.
- **IGNORIŠITE PONUDE KOJE SU PREDOBRE DA BI BILE ISTINITE** – VELIKI POPUSTI ILI NAGRADE ČESTO SU PREVARE.
- **REDOVNO AŽURIRAJTE UREĐAJE** – AŽURIRANJA POMAŽU U ZAŠTITI OD NOVIH VRSTA VIRUSA I PREVARA.

AKO NAĐETE NA NEŠTO SUMNJIVO ILI NEŠTO ŠTO VAM NIJE JASNO, NEMOJTE REAGOVATI ODMAH – POTRAŽITE POMOĆ ILI PROVERITE INFORMACIJE NA POUZDANIM MESTIMA!
SASVIM JE U REDU DA VAM NEKE STVARI NISU ODMAH JASNE, ZATO SLOBODNO PITAJTE ILI SE POSAVETUJTE SA OSOBOM OD POVERENJA.

UPOTREBA

MOBILNOG TELEFONA

OSNOVNE

POSTAVKE I

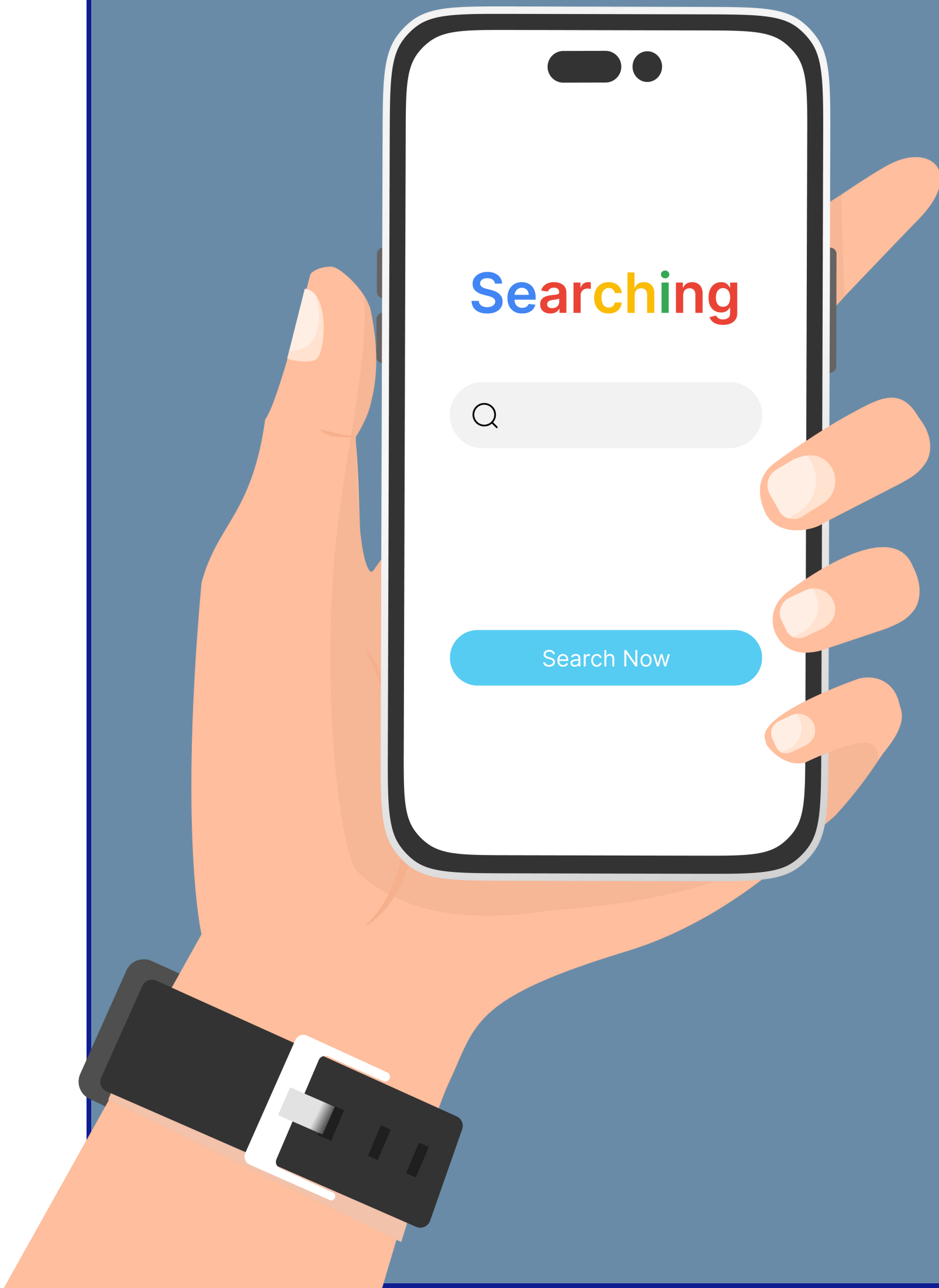
PODEŠAVANJA

E-MAIL

OSNOVNE POSTAVKE I PODEŠAVANJA

GOOGLE

PRETRAGA

IZVOR

RAZLIČITIH

INFORMACIJA

KORIŠĆENJE

INTERNETA

OPASNOSTI

I KAKO SE

ZAŠTITI